

řehole«, Kap. 2, verš 11). To bylo velmi moudré opatření, které přece dávalo naději na případnou obnovu životního stavu u člověka, jenž byl před tím zvyklý na vysoký životní standard a v zápalu ideálů přecenil své možnosti a schopnost adaptovat se na velmi strohý způsob františkánského života. Bohužel do potvrzené Řehole již tato instrukce nebyla převzata, i když se později jistě prosadila v souvislosti se zavedením dočasných slibů.

Zde je také vhodné poznamenat, že časné sliby byly zavedeny (tedy přinejmenším v Rakousko-uherské monarchii) až 2. dubna 1802 na základě dekretu císaře Františka II., který po skončení období »*numerum clausum*« (tj. neměnný počet řeholníků v provincii), znovu dovolil přijímat po dokončeném filozofickém studiu kandidáty a připustit je ke skládání slavných slibů, ovšem až „po dovršení 21. roku věku a po prožití tří let v Řádu“, což prakticky vedlo k zavedení povinných tříletých časných slibů před složením doživotní profese. Celocírkevně pak tento předpis byl zaveden až 27. května 1917 kánonem 572 § 2 a kánonem 574 Kodexu kanonického práva Benedikta XV. (Srov. MĀTĚJKA M.P.: *Důvěřuji Bohu a proto i bližnímu. Vybrané myšlenky sv. Františka z Assisi*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2010, s. 36-39.

Bula **CUA SECUNDA CONSILIA** 1220

**HONORIUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI,**

**HONORIUS, BISKUP,
SLUŽEBNÍK SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH,**

Dilectis filiis Prioribus¹, seu² Custodibus Minorum Fratrum Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

milovaným převorům¹ (= provinciálům) a² kustodům Menších bratří, pozdrav a apoštolské požeňání!

Cum secundum consilium Sapientis nihil sit sine consilio faciendum, ne post factum poenitudo sequatur; expedit cuilibet excelsioris viae propositum aggressuro, ut praecedant palpebrae gressus suos, vires videlicet proprias discretionis moderamine metiendo; ne si, quod absit, altiora se quaerens in commotionem dederit pedem suum; retro respiciat in salis infatuati statuum convertendus; pro eo quod sui Sacrificium, quod Domino fuerat oblaturus, sale Sapientiae non condidit; sicut enim sapiens desipit, si non servet; sic servens confunditur, si non sapit.

Podle rady Moudrého nemá se nic konat BEZ ROZVAHY (srov. Př 13,16), aby se nestalo, že by člověk pak musel litovat. Pro každého tedy, kdo chce uskutečňovat dokonalejší život, je tedy vhodné, aby jeho oči předcházely jeho kroky, aby totiž kritériem rozvážnosti měřil svoje síly, aby se nestalo - nedej Bůh - když usiluje o věci, které ho převyšují, aby jeho noha klopytla (srov. Žl 66/65,9) a neobrátil se zpět a nestal se nechutným solným sloupem (srov. Gn 19,26), protože se nestaral o to, aby kořenil obět sebe sama, kterou nabízí Bohu, solí moudrosti. Jako se totiž moudrý stává nechutným, není-li ovládán horlivostí, stejně kdo je horlivý, zahanbuje se, je-li bez chuti.

Quare pene in omni Religione est ordine provide institutum, ut Regulares observantias suscepturi certo tempore ipsas probent; et probentur in eis; ne sit locus de cetero poenitudini, quam non potest levitatis occasio excusare.

2. Z toho důvodu je téměř ve všech formách řeholního života moudře stanoveno, aby se ti, kdo chtějí přijmout zachovávání řehole, po nějakou dobu cvičili a byli v zachovávání řehole zkoušeni, aby toho pak nelitovali. To by se pak nedalo omluvit lehkomyšlností.

Auctoritate itaque vobis praesentium inhibemus, ne aliquem ad professionem vestri Ordinis; nisi per

3. Proto Vám autoritou tohoto listu³ zakazujeme připustit ve Vašem řádu k slibům někoho, kdo se dříve

annum in probatione fuerit, admittatis. Post factam vero Professionem nullus Fratrum Ordinem vestrum relinquere audeat, nec relinquentem alicui sit licitum retinere.

Inhibemus etiam, ne sub habitu vitae vestrae liceat alicui extra obedientiam evagari, et paupertatis vestrae corrumpere puritatem; quod si qui forte praesumpserint, liceat vobis in Fratres ipsos, donec, resipuerint, censuram Ecclesiasticam exercere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis, et concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum apud Viterbium X. Kalendas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quinto.³

nepodrobil ZKUŠEBNÍMU ROKU. A žádání bratr, který už sliby složil, ať se neodvažuje opustit Váš řád, a nikomu nebudiž dovoleno přijmout toho, kdo řád opustil.⁴

Mimo to: Nikdo z Vás ať nechodí bez poslušnosti volně venku v hábitu Vašeho řádu a ať neporušuje čistotu Vaší chudoby. Kdyby se toho někdo odvážil, je Vám dovoleno postihnout takové bratry církevními tresty až do doby jejich nápravy.⁵

Nikomu nebudiž dovoleno tento náš zákaz a příkaz jakýmkoli způsobem porušit nebo jednat proti němu. Kdyby se toho někdo odvážil, necht ví, že na sebe svolává hněv všemohoucího Boha a svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno ve Viterbu 22. září 1220, v pátém roce našeho pontifikátu.⁶

Prameny:

SBARAGLIA J.H. (ed.): *Bullarium Franciscanum sive Romanorum Pontificum constitutiones, epistolae, diplomata tribus ordinibus Minorum, Clarissarum, Poenitentium a seraphico patriarcha Sancto Francisco institutis ab eorum originibus ad nostra usque tempora concessa*, sv. 1, Roma: Sacra Congregatio de Propaganda Fide, 1759, s. 6, č. 5.

POSPÍŠIL C.V. (ed.): *Františkánská knihovna na CD-ROM, Františkánské prameny*, sv. 1 [příloha CD-ROM]: sv. 2, *Dokumenty římské kurie*, č. 2711-2715, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, ISBN 80-7266-073-X; BARTA J. et al. (ed.): *Františkánské prameny*, sv. 2, s. 193-194, č. 2711-2715.

Poznámky:

1. *Prioribus = Ministris*, jak se objevuje i v jiných dřívějších dokumentech Honoria III. Innocent IV. užívá slova *Ministros* ve srovnatelném dokumentu z roku 1240. Je zde zřejmé, že úředníci papežské kurie nebyli obeznámeni s terminologií užívanou mezi Menšími bratry a použili terminologie běžné u dominikánů.

2. *Seu Custodibus = et Custodibus*, jak to odpovídalo tehdejšímu uspořádání.

3. Tuto bulu znovu vydal Řehoř IX. krátce po své volbě, dne 13.05.1227 (*Bullarium Franciscanum*, sv. 1, s. 27, č. 2).

4. Jinými slovy, slib žít jako Menší bratr bylo třeba chápat jako ekvivalent k řeholním slibům v některém ze starých schválených Řádů. To bylo dalším krokem k uznání nového bratrstva za jeden z oficiálních řeholních Řádů.

5. Honorius III to následně potvrdil bulou *Fratrum Minorum*, z prosince 1223, ve které žádá biskupy, aby uznali takové církevní tresty uložené bratřím jejich ministry za kanonicky zavazující (*Bullarium Franciscanum*, sv. 1, s. 19, č. 15).

6. Touto bulou Honoria III. byl před slavnými slibů zaveden povinný roční noviciát. Papež se tak snaží zkorigovat nedostatky v zatím ještě velmi málo strukturovaném řeholním společenství. O Františkovi bylo známo, že přijímal všechny, kdo se k němu přáli připojit. Menším bratrem se zájemce stával již prostým rozděním svého majetku chudým a oblečením kajícího hábitu. Neexistovalo období počáteční formace, během kterého by bylo možné prověřit ty, kdo snad učinili unáhlené, neuvážené rozhodnutí k přijetí tohoto náročného radikálně evangelního života. Tuto skutečnost kritizovali dokonce i horlivci v rámci nového Řádu (srov. např. 1. a 6. dopis Jakuba z Vitry). Kromě toho, vedlejším produktem naprosté svobody hnutí charakteristického potulným životem prvních bratří, byl výskyt neukázněných nebo zahálčivých bratří, kteří spíše pohoršovali, než vzdělávali. Přijetí minimální struktury tedy pomohlo Menším bratřím získat uznání jakožto pravý řeholní Řád. Sv. František začlenil požadavky této Řehole do textu schválené Řehole z roku 1223 (srov. <http://franciscantradition.org:8080/FAED/index.jsp?p=560&workNum=43>).

V té době nikdo neřešil, co by se stalo, kdyby uchazeč v průběhu noviciátu neobstál a nebyl připuštěn ke slibům. Doživotní sliby se skládaly ihned po ročním noviciátu a tehdy ještě nebylo zvykem, aby se vyčkávalo se zřeknutím majetku až do těchto slibů. Proto bylo ze strany sv. Františka jistě velmi moudré, když alespoň do Nepotvrzené řehole zanesl text: „*Pokud však přijde někdo, kdo nemůže dát svůj majetek bez překážky, ale má duchovní touhu [učinit tak], ať majetek opustí a to mu stačí*“ (Srov. B. ŠTIVAR, *Františkánské prameny*, 1. díl, Spisy sv. Františka a sv. Kláry, Velehrad: Ottobre 12, 1994, s. 28, »Nepotvrzená